

STORTINGET

Innst. 49 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:4 S (2017–2018), Dokument 8:5 S (2017–2018), Dokument 8:6 S (2017–2018),
Dokument 8:13 S (2017–2018), Dokument 8:38 S (2017–2018),
Dokument 8:39 S (2017–2018) og Dokument 8:40 S (2017–2018)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om syv representantforslag som omhandler Stortingets vedtak 8. juni 2017 om sammenslåing av fylkeskommuner

---

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Komiteen behandler i innstillingen syv representantforslag som omhandler Stortingets vedtak 8. juni 2017 om sammenslåing av fylkeskommuner. Forslagene gjengis nedenfor.

1.2 Representantforslag 39 S (2017–2018) om å gi fylker som ble tvangssammenslått i 2017, rett til å bestå som eget fylke etter søknad

Stortingsrepresentantene Karin Andersen, Arne Nævra, Freddy André Øvstegård og Nicholas Wilkinson fremmet 17. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en mekanisme der fylkeskommuner som er omfattet av Stortingets vedtak i 2017 om tvangssammenslåinger, får fortsette som eget fylke etter søknad.»

1.3 Representantforslag 4 S (2017–2018) om omgjøring av vedtak angående ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå

Stortingsrepresentantene Heidi Greni, Åslaug Sem-Jacobsen, Trygve Slagsvold Vedum, Ivar Odnnes, Marit Knutsdatter Strand, Kjersti Tøppe, Nils T. Bjørke, Liv

Signe Navarsete, Sandra Borch og Geir Adelsten Iversen fremmet 10. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av følgende fylkeskommuner:

- Vestfold og Telemark
- Hedmark og Oppland
- Hordaland og Sogn og Fjordane
- Troms og Finnmark
- Østfold, Akershus og Buskerud»

1.4 Representantforslag 5 S (2017–2018) om at fylkeskommunene Vestfold og Telemark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Maria-Karine Aasen-Svensrud, Lene Vågslid og Terje Aasland fremmet 10. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om at den vedtatte tvangssammenslåingen av fylkeskommunene Vestfold og Telemark til én region, oppheves, og at de to fylkeskommunene består som i dag.»

1.5 Representantforslag 6 S (2017–2018) om at fylkeskommunene Østfold, Akershus og Buskerud skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Stortingsrepresentantene Stein Erik Lauvås, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Nina Sandberg, Martin Kolberg og Anne Helene Sandum fremmet 10. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om at den vedtatte tvangssammenslåingen av fylkeskommunene Østfold, Akershus og Buskerud til én region oppheves, og at de tre fylkeskommunene består som i dag.»

1.6 Representantforslag 13 S (2017–2018) om at fylkene Finnmark og Troms ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Storingsrepresentantene Runar Sjøstad og Ingalill Olsen fremmet 10. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om at den vedtatte tvangssammenslåingen av fylkeskommunene Finnmark og Troms til én region oppheves, og at de to fylkeskommunene består som i dag.»

1.7 Representantforslag 38 S (2017–2018) om at fylkeskommunene Oppland og Hedmark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Storingsrepresentantene Rigmor Aasrud og Tore Hagebakken fremmet 17. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om at den vedtatte tvangssammenslåingen av fylkeskommunene Oppland og Hedmark til én region oppheves, og at de to fylkeskommunene består som i dag.»

1.8 Representantforslag 40 S (2017–2018) om omgjøring av vedtaket om samanslåing av fylkeskommunane Hordaland og Sogn og Fjordane

Storingsrepresentant Ingrid Heggø fremmet 17. oktober 2017 følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa legge fram forslag om at den vedtekne samanslåinga av fylkeskommunane Hordaland og Sogn og Fjordane til ein region vert oppheva, og at dei to fylkeskommunane består som i dag.»

2. Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 19. oktober 2017 til Kommunal- og moderniseringsdepartementet ved statsråd Jan Tore Sanner bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 3. november 2017. Komiteen avholdt åpen høring i saken 7. november 2017.

3. Komiteens merknader

3.1 Generelle merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Stein Erik Lauvås, Siri Gåsemyr Staalesen og Rigmor Aasrud,

fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Kristin Ørmen Johnsen, Mari Holm Lønseth og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Kari Kjønnaas Kjos, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, fra Venstre, Ketil Kjenseth og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til representantforslagene.

Komiteen viser videre til sine respektive partiers merknader under behandlingen av Prop. 84 S (2016–2017), jf. Innst. 385 S (2016–2017) og Meld. St. 22 (2015–2016), jf. Innst. 377 S (2015–2016).

Komiteen viser til at den politiske debatten om dagens fylkeskommuner har pågått gjennom flere tiår.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Stortinget har vedtatt at det fortsatt skal være tre folkevalgte nivåer i Norge, og til at regionreformen er en oppfølging av Stortingets vedtak ved behandlingen av kommunereformen i Kommuneproposisjonen for 2015, samt en videreføring av regionreformen fra 2007, jf. St.meld. nr. 12 (2006–2007) og Innst. S. nr. 166 (2006–2007).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader ved behandlingen av Meld. St. 14 (2014–2015) Nye folkevalgte regioner, hvor det ble konstatert at regjeringen hadde brukt ett år på å legge fram en stortingsmelding uten å evne å finne tilstrekkelig med nye oppgaver til regionalt folkevalgt nivå. Tvert imot har regjeringen vært mer opptatt av å ta fra regionalt nivå oppgaver innenfor tannhelse, kollektivtransport og videregående opplæring.

Disse medlemmer viser til at ved Stortingets behandling av Prop. 84 S (2016–2017) Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå, ett år etter behandling av regionmeldingen, manglet fortsatt forslag til hvilke nye oppgaver fylkeskommunene skal gis. Dette vil først bli presentert etter at et ekspertutvalg har utredet saken for regjeringen.

Disse medlemmer mener regjeringen gjennom forrige stortingsperiode svekket fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler. Regjeringen har siden 2014 systematisk kuttet i de regionale utviklingsmidlene, kuttet i satsingen på bredbånd og ikke bevilget tilstrekkelig med midler til opprusting av fylkesveinettet. Regionreformen har så langt blitt drevet fram av en regjering som primært ønsker å avvikle det regionale nivået.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at det i regjeringens budsjettforslag for 2018

er gitt en økning i rammene til fylkeskommunene på 200 mill. kroner, hvorav 100 mill. kroner skal gå til kystfylkenes båt- og ferjedrift. I fagetatenes forslag til Nasjonal transportplan for 2018–2029 vises det til at det er behov for 1,5 til 2 mrd. kroner årlig for å opprettholde standarden på fylkesveiene. Av den samlede lengden på riks- og fylkesveinettet utgjør fylkesveiene hele 80 pst. Av alle ulykker med drepte og hardt skadde skjer 45 pst. på fylkesveier. Både ut fra næringslivets og allmennhetens behov for bedre og tryggere veier er det et sterkt behov for å gi fylkeskommunene mulighet til opprusting av fylkesvegnettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at fylkene har fått vekst i bevilgninger til fylkesveier som overstiger reduserte overføringer til regional utvikling. Sammen med en sterk satsing på samferdsel, forskning, innovasjon og vekstfremmende skattereduksjoner har regjeringen og samarbeidspartiene dermed lagt godt til rette for regional utvikling i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti legger til grunn at endringer i fylkesinndelingen skal baseres på frivillighet og lokale prosesser. Helt uavhengig av ny fylkesinndeling er det behov for at fylkeskommunene tilføres oppgaver som i dag er tillagt statlig regional forvaltning, direktoratene og fylkesmennene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at alle vedtak om fylkessammenslåinger som Stortinget vedtok 8. juni 2017, med unntak av sammenslåingen av Aust- og Vest-Agder, ble fattet i strid med fylkeskommunenes egne vedtak. I høringen komiteen gjennomførte, ble det fra flere stilt spørsmål ved logikken i den nye fylkesinndelingen Stortinget vedtok. Vedtaket fører til at det blir større forskjell i folketallet fylkene imellom enn det var før reformen. Eksempler på dette er at Møre og Romsdal med 266 000 innbyggere videreføres som eget fylke fordi regjeringen mener de kan løse både dagens og nye oppgaver innenfor dagens rammer, mens Akershus med sine 604 000 innbyggere tvangssammenslås med Buskerud og Østfold, med til sammen nesten 1,2 mill. innbyggere.

Disse medlemmer viser også til de sterke reaksjonene fra Finnmark fylkeskommune på vedtaket om sammenslåing med Troms. Geografisk vil den nye fylkeskommunen dekke 74 495 km², en fjerdedel av Norges landareal. Det er over 1 000 kilometer i bil fra øst i Finnmark til sør i Troms. Det er vanskelig å se for seg hvordan det nye fylket kan ivareta sin rolle på en måte som sikrer medvirkning fra innbyggerne og utviklings-

muligheter for hele regionen på en bedre måte enn dagens fylker gjør det.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Vestfold og Telemark fylkeskommuner.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Hedmark og Oppland fylkeskommuner.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Østfold, Akershus og Buskerud fylkeskommuner.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommuner.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til eget forslag i denne innstillingens pkt. 3.3.1 om en prinsipiell tilnærming til slike saker der en gir fylker som selv ber om det, mulighet til å bestå som eget fylke.

Dette medlem vil subsidiært støtte forslagene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet om å oppløse de enkelte tvangssammenslåtte fylkene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om oppgaveoverføring fra statlig regional forvaltning, direktoratene og fylkesmennene til fylkeskommunene. Oppgaveoverføringen skal styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler og gi folkevalgt regional styring over flere plan- og utviklingsoppgaver.»

Komiteens medlem fra Venstre vil bemerke at det er Venstre og Kristelig Folkeparti som over de siste tre stortingsperiodene har ledet an i arbeidet med å fornye fylkeskommunene og regional stat. Det var under samarbeidsregjeringen i perioden 2001–2005 at forsøkene med Enhetsfylke i Møre og Romsdal og Fritt fram i Oppland ble godkjent og prøvd ut. I Møre og Romsdal ble det gjort forsøk med felles administrasjon for fylkeskommunen og Fylkesmannen, hvor de sammen opptrådte som regional planmyndighet og som

felles samarbeidsaktør for kommunene. Fritt Fram-forsøket i Oppland innebar blant annet at Oppland mottok så mange overføringer fra statlige departementer som mulig i én pott og til fordeling av fylkestinget, fordelt på seks samarbeidsregioner i de 26 kommunene i fylket.

Dette medlem viser til at evalueringene av begge forsøkene viste mange positive erfaringer. I Oppland lever de seks regioninndelingene fortsatt videre, og i forbindelse med arbeidet med kommunereformen anbefalte Fylkesmannen i Oppland langt på vei en slik inndeling for nye kommuner i fylket.

Dette medlem viser videre til at i forbindelse med den rødgrønne regjeringens arbeid med en regionreform i 2006 og 2007 inngikk Venstre og Kristelig Folkeparti en avtale med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om Innst. S. nr. 166 (2006–2007) om overføring av et stort antall oppgaver fra statlig sektor til nye, folkevalgte regioner. I praksis ble reformen og avtalen stoppet av indre stridigheter i den rødgrønne regjeringen og særlig etter motstand fra fylkesmannsembetene, som gikk sammen om både en felles utredning og motkampanjer. Det ble verken ny inndeling eller betydelige oppgaveoverføringer. I perioden 2013–2017 ledet på ny Venstre og Kristelig Folkeparti an for å få til både ny inndeling, nye oppgaver til nye fylker og en modernisering av særlig statens ytre etater, i vekslende flertall med alle andre partier. Dette medlem konstaterer at ny inndeling av fylkesmannsembeter nå er vedtatt og under gjennomføring. Videre er ny inndeling av fylker vedtatt, nye oppgaver skal fordeles til nye fylker og nytt inntektssystem for de nye fylkene skal på plass innen innbyggerne inviteres til valg i nye fylker i 2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at Venstre, sammen med regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, sterkt har redusert midlene til regional utvikling de siste årene. I 2013, det siste året med rødgrønn regjering, ble det under programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk bevilget nesten 2,7 mrd. kroner. I forslaget til budsjett for 2014 foreslo den rødgrønne regjeringen mer enn 2,75 mrd. kroner. I budsjettet for 2017, vedtatt med støtte fra Venstre, er dette redusert til 1,7 mrd. kroner, en reduksjon på nesten 40 pst. I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018 reduseres satsingen ytterligere, slik at satsingen er nær halvert på få år.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Stortinget i behandlingen av Meld. St. 14 (2014–2015) la premisser for et nytt regionalt folkevalgt nivå, gjennom både regional struk-

tur og regionenes virkemidler og oppgaver. Flertallet viser videre til merknadene fra en samlet komité i Innst. 377 S (2015–2016), der det slås fast at «reformen skal legge til rette for en positiv samfunnsutvikling i alle deler av landet, basert på regionale fortrinn, forutsetninger og prioriteringer» og at «regionreformen skal legge til rette for samordnet oppgaveløsning og sektorovergripende initiativer i regionene». Flertallet viser til at ulike flertall i Innst. 385 S (2016–2017) gav uttrykk for et ønske om et sterkere regionalt nivå under direkte folkevalgt styring, der flere oppgaver flyttes ut til regionale folkevalgte organer, men at premissene for dette var ulike. Det er bred enighet i Stortinget om at saken ikke bare gjelder reform av kommunal forvaltning, men også maktspredning og modernisering av den statlige delen av offentlig sektor gjennom å motvirke sentralisering og ytterligere statlig byråkratisering.

Flertallet merker seg at regjeringen legger opp til at fylkeskommunene fra 1. januar 2020 vil få nye oppgaver, og at en rekke oppgaver blant annet innen samferdsel, kompetanse og utdanning og næringspolitikk skal utredes og overføres. Flertallet merker seg videre at regjeringen som oppfølging av Vedtak 821 (2015–2016) har satt ned et ekspertutvalg som skal vurdere ytterligere nye oppgaver til fylkeskommunene.

Flertallet viser til høringen 7. november 2017 og merker seg at de fleste av høringsinstansene understreket at fylkeskommunene må tilføres oppgaver som gjør at det er en hensikt med en sammenslåing. Flertallet viser eksempelvis til at Buskerud fylkeskommune understreket at «det må være mulig å utføre den viktige samfunnsutviklerrollen på en bedre og mer effektiv måte enn i dag, og demokratiet må styrkes ved at flere oppgaver legges til regionalt, direkte folkevalgt nivå.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti påpeker at Stortingets vedtak om tvangssammenslåing av fylkeskommuner ble gjort uten at det foreligger noen forslag til desentralisering av oppgaver og styrking av regional planlegging som er av betydning og som på noen måte skulle godtgjøre en så omfattende og lite populær reform. Fylkeskommunenes påståtte nye og sterkere rolle som samfunnsutvikler er ikke utformet, og den er sterkt underfinansiert. Regjeringen har derimot foreslått å svekke fylkeskommunenes ansvarsområder gjennom å åpne for overføring av den offentlige tannhelsetjenesten til kommunene og for at større kommuner kan få delansvar for kollektivtrafikken.

Disse medlemmer viser til at regionreformen ble igangsatt gjennom en invitasjon til fylkeskommunene om å utrede eventuelle sammenslåinger. Tilbakemeldingene som ble gitt, var negative. Fylkeskommunene mente generelt sett de var store nok til å løse de opp-

gavene de er pålagt, og også til å ta imot nye oppgaver som i dag forvaltes av statlige myndigheter. Regjeringen og samarbeidspartiene valgte å ikke lytte til høringsuttalelsene, men å gjennomføre regionreformen som en tvangsreform.

Disse medlemmer viser også til at regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiet mener fylkeskommunene/regionnivået skal fjernes, og at begge partier i forbindelse med behandlingen av saken har framhevet at denne reformen er et skritt på veien mot det. Dette er i strid med Stortingets flertall, som ønsker å opprettholde det regionale nivået og som ikke har gitt klarsignal til en gradvis nedbygging.

Disse medlemmer viser til at det er feil å bruke tid, penger og krefter på å etablere store regioner uten felles identitet i befolkningen, med færre oppgaver og svakere økonomi. Disse medlemmer mener at skal regionnivået ha politisk legitimitet i befolkningen og bidra til mer deltakelse fra befolkningen i viktige beslutninger, må regionnivået ha myndighet over oppgaver som angår folk og skaper engasjement, og som krever at en ser et stort geografisk område under ett for å løse oppgaven.

Videre må det være tid til god politisk prosess lokalt og regionalt og skikkelige fagutredninger, både når det gjelder eventuell sammenslåing og nyorganisering av oppgaver.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti lenge har arbeidet for en regionreform med reell oppgaveoverføring fra stat til folkevalgt styrte regioner. Dette medlem viser videre til at regjeringen og samarbeidspartiene Venstre og Kristelig Folkeparti la et viktig grunnlag for dette i forrige periode. De fire partiene inngikk en avtale om regioninndelingen som på noen punkter ikke var i samsvar med Kristelig Folkepartis primærstandpunkt. Blant annet gjelder dette Viken, som etter partiets mening er uforholdsmessig stor, noe som kan vanskeliggjøre en inndeling av regional stat etter samme mønster som de nye fylkeskommunene. Dette medlem viser til at for Kristelig Folkeparti var det vesentlig å få realisert en regionreform, både for å styrke demokratiet og for at nye, sterkere fylkeskommuner har en bedre mulighet til å drive planlegging og politikk som er basert på sine regionale fortrinn. Reformen er dermed svært viktig for å få til en bedre distriktspolitikk.

Dette medlem viser til at det foreligger en skriftlig avtale mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti fra 22. februar 2017. I respekt for den inngåtte avtalen fremmer eller stemmer Kristelig Folkeparti ikke for noen reverseringer eller endring av den nye fylkesstrukturen som Stortinget vedtok 8. juni 2017.

Dette medlem understreker at det er en forutsetning at det overføres tilstrekkelig med oppgaver til fylkeskommunene, og imøteser ekspertutvalgets innstilling og Stortingets behandling av saken våren 2018.

Dette medlem viser videre til at en viktig del av målsettingen med regionreformen har vært og er svar mellom inndelingen av regional stat og de nye fylkesgrensene. Dette medlem stiller seg derfor undrende til regjeringens utspill 23. juni 2017 om å dele Nav i et Østre og Vestre Viken. Dette medlem finner det svært uheldig, og i strid med en viktig intensjon med regionreformen, og ber regjeringen revurdere dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Kristelig Folkeparti ved flere anledninger har uttalt seg kritisk til etablering av region Viken. I trontaledebatten i Stortinget 10. oktober i år uttalte Kristelig Folkepartis leder at en region fra Halling-skarvet til Halden ikke er optimal. Senere har representanter for Kristelig Folkeparti uttalt at hvis man skulle tegnet kartet på nytt, så hadde man nok ikke hatt Viken-regionen slik som den er.

Disse medlemmer registrerer at Kristelig Folkeparti på tross av egne uttalelser, og på tross av stor motstand i de berørte fylkene, sikrer flertall for et veldig ubalansert Norge. Viken vil ha nesten 1,2 mill. innbyggere, langt flere innbyggere enn de andre fylkene i landet vårt.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre et slagkraftig regionalt folkevalgt nivå som kan få flere oppgaver og bedre mulighet til å legge til rette for arbeidsplasser og aktivitet i hele landet. Disse medlemmer mener Kristelig Folkeparti og stortingsflertallet svekker dette arbeidet gjennom måten regionreformen drives fram på.

Disse medlemmer registrerer at Høyre og Fremskrittspartiet ser på en sterk reduksjon i antall fylker som et første skritt på veien mot å legge ned folkevalgt styring på regionalt nivå. Disse medlemmer er overrasket over at Kristelig Folkeparti fortsatt begir seg ut på denne veien sammen med regjeringspartiene.

3.2 Merknader til de enkelte representantforslagene

3.2.1 *Representantforslag 39 S (2017–2018) om å gi fylker som ble tvangssammenslått i 2017, rett til å bestå som eget fylke etter søknad*

Komiteen viser til representantforslaget og merker seg at forslaget innebærer at det etableres en mekanisme der fylkeskommuner som ønsker det, kan få reversert vedtak om sammenslåing. Komiteen viser videre til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener de fylker som ber om omgjøring av tvangsvedtak de er omfattet av, skal få slike søknader innvilget.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en mekanisme der fylkeskommuner som er omfattet av Stortingets vedtak i 2017 om tvangssammenslåinger, etter søknad får fortsette som eget fylke.»

3.2.2 Representantforslag 4 S (2017–2018) om omgjøring av vedtak angående ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå

Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

3.2.3 Representantforslag 5 S (2017–2018) om at fylkeskommunene Vestfold og Telemark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter representantforslaget om at fylkeskommunene Vestfold og Telemark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region. Disse medlemmer viser til at sammenslåingen ikke har støtte i de to fylkene.

3.2.4 Representantforslag 6 S (2017–2018) om at fylkeskommunene Østfold, Akershus og Buskerud skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen stoppe arbeidet med å etablere en felles region mellom Østfold, Akershus og Buskerud, og komme tilbake til Stortinget med et forslag der disse tre fylkene deles i to fylker.»

3.2.5 Representantforslag 13 S (2017–2018) om at fylkene Finnmark og Troms ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at Troms har ønsket en sammenslåing, primært av de tre nordligste fylkene, subsidiært at grensen skal gå lenger sør. Disse medlemmer viser til vedtaket i Troms fylkesting:

«Troms fylkeskommune avholdt 24. april 2017 ekstraordinært fylkesting om inndelingsspørsmålet. Flertallet i fylkestinget stemte for sammenslåing av de tre nord-norske fylkeskommunene. Subsidiært stemte flertallet for sammenslåing av Finnmark og Troms med grensejustering i sør, slik at framtidig grense går ved Tysfjord. Fylkestinget mener det eneste aktuelle alternativet til dette vil være fylkesgrensa som i dag, justert slik at grensa sammenfaller med grenser for nye sammenslåtte kommuner.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter representantforslaget om at fylkene Finnmark og Troms ikke tvinges til å slå seg sammen til én region. Disse medlemmer viser til at det er sterk motstand mot denne sammenslåingen, og at den er i strid med vedtak som er gjort i de berørte fylkeskommunene.

3.2.6 Representantforslag 38 S (2017–2018) om at fylkeskommunene Oppland og Hedmark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region

Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter representantforslaget om at fylkeskommunene Oppland og Hedmark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region. Disse medlemmer viser til at fylkestingene i begge fylker har motsatt seg sammenslåing.

3.2.7 Representantforslag 40 S (2017–2018) om omgjøring av vedtaket om samanslåing av fylkeskommunene Hordaland og Sogn og Fjordane

Komiteen viser til representantforslaget og til de respektive partiers merknader i innstillingens pkt. 3.1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter representantforslaget om at fylkeskommunene Sogn og Fjordane og Hordaland skal bestå som selvstendige fylkeskommuner.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om oppgaveoverføring fra statlig regional forvaltning, direktoratene og fylkesmennene til fylkeskommunene. Oppgaveoverføringen skal styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutvikler og gi folkevalgt regional styring over flere plan- og utviklingsoppgaver.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Vestfold og Telemark fylkeskommuner.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Hedmark og Oppland fylkeskommuner.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Østfold, Akershus og Buskerud fylkeskommuner.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Hordaland og Sogn og Fjordane fylkeskommuner.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om omgjøring av vedtak om sammenslåing av Troms og Finnmark fylkeskommuner.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen stoppe arbeidet med å etablere en felles region mellom Østfold, Akershus og Buskerud, og komme tilbake til Stortinget med et forslag der disse tre fylkene deles i to fylker.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen etablere en mekanisme der fylkeskommuner som er omfattet av Stortingets vedtak i 2017 om tvangssammenslåinger, etter søknad får fortsette som eget fylke.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding II–VII fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslagene og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Dokument 8:39 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Arne Nævra, Freddy André Øvstegård og Nicholas Wilkinson om å gi fylker som ble tvangssammenslått i 2017, rett til å bestå som eget fylke etter søknad – vedtas ikke.

II

Dokument 8:4 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Åslaug Sem-Jacobsen, Trygve Slagsvold Vedum, Ivar Odnes, Marit Knutsdatter Strand, Kjersti Toppe, Nils T. Børke, Liv Signe Navarsete, Sandra Borch og Geir Adelsten Iversen om omgjøring av vedtak angående ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå – vedtas ikke.

III

Dokument 8:5 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dag Terje Andersen, Maria-Karine Aasen-Svensrud, Lene Vågslid og Terje Aasland om at fylkeskommunene Vestfold og Telemark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region – vedtas ikke.

IV

Dokument 8:6 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Stein Erik Lauvås, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Nina Sandberg, Martin Kolberg og Anne Helene Sandum om at fylkeskommunene Østfold, Akershus og Buskerud skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region – vedtas ikke.

V

Dokument 8:13 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Runar Sjøstad og Ingalill Olsen om at fylkene Finnmark og Troms ikke tvinges til å slå seg sammen til én region – vedtas ikke.

VI

Dokument 8:38 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rigmor Aasrud og Tore Hagebakken om at fylkeskommunene Oppland og Hedmark skal bestå som selvstendige fylkeskommuner og ikke tvinges til å slå seg sammen til én region – vedtas ikke.

VII

Dokument 8:40 S (2017–2018) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Ingrid Heggø om omgjøring av vedtaket om samanslåing av fylkeskommunene Hordaland og Sogn og Fjordane – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 30. november 2017

Karin Andersen

leder

Ketil Kjenseth

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/statsråd Jan Tore Sanner til Stortingets president v/ekspedisjonskontoret, datert 3. november 2017****Dokument 8:2, 4, 5, 6, 13, 38, 39 og 40 S (2017–2018) - Representantforslag om kommune- og fylkessammenslåinger**

Jeg viser til henvendelsen fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, hvor det bes om min vurdering av flere representantforslag om kommune- og fylkessammenslåinger.

Jeg gir under en samlet vurdering av forslagene.

Representantforslag om kommunesammenslåing – Dokument 8:2 (2017–2018)

Dokument 8:2 foreslår at eventuelle kommunesammenslåinger i inneværende stortingsperiode utelukkende skal bygge på frivillighet. Videre foreslås det at kommuner som inngikk i vedtakene om sammenslåing på tvers av lokale vedtak, får anledning til å omgjøre vedtakene. Videre bes det om at inntektssystemet for kommunene skal sikre likeverdige muligheter til å utvikle velferdstjenester til innbyggerne.

Ved behandlingen av Kommuneproposisjonen 2015 (Prop. 95 S (2013–2014)), hvor regjeringen presenterte opplegget for kommunereformen, sluttet et bredt flertall på Stortinget seg til at det var behov for endringer i kommunestrukturen, jf. Innst. 300 S (2013–2014). Fra jeg inviterte kommunene til å starte nabopraten sommeren 2014, har det vært lagt ned et omfattende arbeid i kommunene landet rundt. Da Stortinget 8. juni 2017 behandlet proposisjonen om endringer i kommunestrukturen, Prop. 96 S (2016–2017), fulgte stortingsflertallet opp og vedtok sammenslåing av 111 kommuner til 43 nye kommuner.

Kommunereformen er basert på gode lokale prosesser, der kommuner har funnet sammen og gjort gjensidige vedtak om å slå seg sammen. I Innst. 300 S (2013–2014) uttrykte et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti at unntak fra frivillighetslinjen kunne være aktuelt i helt spesielle tilfeller der enkeltkommuner kunne stanse endringer som var hensiktsmessige ut fra regionale hensyn. 11 kommuner med vedtak om å stå alene, ble vedtatt sammenslått av et stortingsflertall bestående av regjeringspartiene og Venstre. Disse sammenslåingene er alle godt begrunnet i regjeringens forslag i Prop. 96 S (2016–17). I alle disse kommunene inngår det også kommuner har som har ønsket sammenslåing.

Premissene som et flertall ble enige om ved behandlingen av rammene for kommunereformen, ble fulgt da Stortinget behandlet forslagene nevnt over. Stortinget viste med dette at det er Stortinget som har

det overordnede ansvaret for at landet har en hensiktsmessig forvaltningsstruktur.

Sammenslåing av to eller flere kommuner er en stor omstillingsprosess som involverer mange aktører og ikke minst ansatte. En eventuell omgjøring av Stortingets vedtak vil ha store konsekvenser for ansatte, innbyggere og næringslivet i de berørte kommunene.

Kommunene er godt i gang med å forberede nye kommuner, og det å skape usikkerhet rundt igangsatte prosesser er særdeles uheldig. Nye tiltak og tjenestetilbud er etablert eller planlagt, medarbeidere er ansatt og det pågår et omfattende omstillingsarbeid. Videre er bl.a. engangsstøtten til kommunene utbetalt og nye kommune- og fylkesnumre er fastsatt.

En reversering vil også ha store økonomiske konsekvenser for alle de involverte kommunene, og skape stor uforutsigbarhet. Kommunene trenger nå ro i arbeidet med å bygge nye kommuner som skal stå klare innen 1. januar 2020.

Med kommunereformen har regjeringen og Stortinget lagt et grunnlag for å videreføre en tradisjon med sterke velferdskommuner, hvor kommunene har stort ansvar og stort handlingsrom for å finne gode løsninger tilpasset sine innbyggere. Vi har fortsatt en heterogen kommunestruktur, og mange kommuner vil ha betydelige utfordringer med å sikre god tjenestekvalitet og en bærekraftig samfunnsutvikling i årene fremover.

Regjeringspartiene er derfor, sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti gjennom avtalen om kommunereformen, enige om at arbeidet med kommunesammenslåinger må fortsette. Alternativet til å fortsette reformarbeidet vil være sterkere sentralisering og mer statlig detaljstyring.

Regjeringen vil i kommuneproposisjonen for 2019 foreslå ordninger og virkemidler som kan stimulere det videre arbeidet med kommunereform. Stortingets vurderinger vil være førende for det videre arbeidet med reformen.

Inntektssystemet for kommunene legger til rette for at kommunene kan tilby sine innbyggere likeverdige tjenester. Endringene i inntektssystemet i 2017 gjør at systemet nå er mer nøytralt når det gjelder kommunesammenslåinger enn tidligere, ved at en større del fordeles per innbygger og mindre fordeles per kommune.

Representantforslag om fylkessammenslåinger – Dokument 8:4, 5, 6, 13, 38, 39, 40 S (2017–2018)

Dokument 8:4 foreslår å omgjøre samtlige vedtak om sammenslåing, utenom sammenslåingen av Aust- og Vest-Agder. Representantforslagene i Dokument 8:5,

6, 13, 38 og 40 omhandler forslag om å oppheve vedtak om enkelte sammenslåinger. Dokument 8:39 foreslår en mekanisme der fylkeskommuner som ønsker det, kan få reversert sammenslåingen.

Stortingets flertall har slått fast at vi skal videreføre et folkevalgt nivå mellom stat og kommune. 8. juni vedtok Stortinget en ny inndeling med 11 fylker inkludert Oslo. Vedtakene i Stortinget er forankret i en skriftlig avtale mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Denne avtalen omfatter også ny inndeling.

Jeg går ikke inn på den enkelte sammenslåing, da disse er godt begrunnet i regjeringens forslag i Prop. 84 S (2016–2017) og i Prop. 128 S (2016–2017). Jeg mener også det er viktig at vi ser på helheten i de vedtatte sammenslåingene og den nye fylkesstrukturen dette vil gi. Tar man enkeltsammenslåinger ut av regionreformen, endrer det forutsetningene for blant annet overføring av oppgaver og arbeidet med å tilpasse statlige strukturer til de nye regionene.

Vi har hatt en politisk debatt om dagens fylkeskommuner gjennom flere tiår. Grensene for dagens fylkeskommuner har vært nærmest uforandret siden de ble trukket opp på midten av 1800-tallet. I dag har vi et helt annet samfunn med helt andre utfordringer enn vi hadde på den tiden. Det har vært gjort flere forsøk på å få til endringer i fylkesstrukturen, uten at disse har lyktes.

Nå har et flertall på Stortinget kommet fram til en fornuftig løsning, der vi får færre og sterkere fylkeskommuner. Gjennom regionreformen får fylkeskommunene styrket kapasitet og kompetanse til å løse dagens og framtidige oppgaver. Den nye strukturen legger til rette for en mer helhetlig samfunnsutvikling, der fylkeskommunene får en fornyet kraft til å utvikle både distriktsområdene og områdene i og rundt de store byene.

Dagens fylkeskommuner har både ulik geografisk størrelse og ulikt innbyggertall. Finnmark med det største arealet, har den minste befolkningen med vel 75 000 innbyggerne. Gjennom sammenslåingene av fylkeskommunene får vi en jevnere fordeling av innbyggere mellom fylkene. Ikke minst er heving av minstestørrelsen viktig for å kunne tilføre dette nivået nye oppgaver. Etter reformen får fylkeskommunene Troms/Finnmark, Nordland, Møre og Romsdal samt Aust-/Vest-Agder, mellom 240 000 og 300 000 innbyggere. Vestfold/Telemark, Trøndelag, Hedmark/Oppland, og Rogaland får mellom 380 000 og 470 000 innbyggere, Oslo og Hordaland/Sogn og Fjordane blir relativt jevnstore med mellom 630 000 og 625 000 innbyggere. Østfold/Akershus/Buskerud blir størst med i underkant av 1,2 millioner innbyggere.

Større og færre fylkeskommuner vil innebære reduserte utgifter til administrasjon. I Prop 84. S (2016–2017) ble de administrative innsparingene forsiktig beregnet til 340 mill. kroner (2015-tall). Fylkeskommunene utenom Oslo brukte om lag 3 milliarder kroner totalt til formålet i 2015. De innsparte ressursene kan brukes til å styrke tjenestetilbudet til innbyggerne.

Fylkeskommunene vil fra 1. januar 2020 få nye oppgaver, som vil styrke fylkeskommunenes rolle som samfunnsutviklere. Ved behandlingen av regionreformen sluttet Stortinget seg til at en rekke oppgaver skal utredes og overføres til de nye fylkeskommunene. Dette er oppgaver blant annet innen samferdsel, kompetanse og utdanning og næringspolitikk.

I tillegg fremmet Stortinget anmodningsvedtak om økt fylkeskommunalt ansvar på flere områder som regjeringen nå følger opp. Regjeringen har også satt ned et ekspertutvalg som skal vurdere ytterligere nye oppgaver til fylkeskommunene. Utvalget skal foreslå oppgaver som kan styrke fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle, gi en mer brukervennlig forvaltning, bedre offentlig ressursbruk og bedre tjenester for innbyggere og næringsliv. Utvalget tar utgangspunkt i den nye fylkesstrukturen når de nå vurderer nye oppgaver og myndighet til fylkeskommunene.

Når fylkesgrensene nå endres, vil regjeringen også se på de statlige regionenes inndeling, med sikte på å få bedre harmonisering. Fra 1. januar 2019 vil fylkesmannsembetene slås sammen for å tilpasses grensene til de nye fylkeskommunene.

